

آموزش حقوق کودک

کوشش

دکتر پریچهر سلطانی، زراسوند

- سرشناسه : سلطانی زراسوند، پریچهر، ۱۳۴۰ -
- عنوان و نام پدیدآور : آموزش حقوق کودک / به کوشش پریچهر سلطانی زراسوند.
- مشخصات نشر : تهران: ایل دخت بختیاری، ۱۳۹۶.
- مشخصات ظاهری : ۱۳۶ص.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۶۳۲-۳-۴
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
- موضوع : کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹م=۱۳۶۸)
- موضوع : Convention on the Rights of the Child (1989)
- موضوع : حقوق کودک -- ایران
- موضوع : Iran -- Children's rights
- موضوع : حقوق کودک
- موضوع : Children's rights
- موضوع : حقوق کودک -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
- موضوع : Children's rights -- Religious aspects -- Islam
- موضوع : کودکان -- وضع حقوقی و قوانین -- ایران
- موضوع : Children -- Legal status, law, etc -- Iran
- موضوع : کودکان (مقتل بین‌الملل)
- موضوع : Children (international law)
- رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ آ ۸۱۸
- رده بندی دیویی : ۳۲۲/۳۵۲
- شماره کتابشناسی ملی : ۴۸۰۶۳۹۵

آموزش حقوق کودک

- پژوهش: دکتر پریچهر سلطانی زراسوند
dr.soltani20@gmail.com
- صفحه‌آرا: هاجر حسن‌زاده
- طرح جلد: آتلیه نشر
- لیتوگرافی: سروش؛ چاپ: نقشینه
- چاپ نخست: ۱۳۹۶
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۶۳۲-۳-۴
- حق چاپ برای ناشر محفوظ است.
- همراه: ۰۹۱۳۱۸۱۴۹۳۸

فهرست

□ عنوان	□ صفحه
پیش‌گفتار	۱۱
مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک در جمهوری اسلامی ایران	۱۵
مقدمه	۱۵
بررسی جایگاه حقوق کودک و نوجوان در اسلام	۲۰
تاریخچه‌ی حقوق کودک در آستانه‌ی ظهور اسلام	۲۱
بررسی حقوق کودک پس از ظهور اسلام	۲۲
والدین، مسئول اصلی رعایت حقوق کودک	۲۶
اسلام و سفارش به رعایت حقوق کودکان	۲۷

۲۸.....	برخی از حقوق کودکان
۲۸.....	انتخاب نام نیکو
۲۹.....	تأمین خوراک و تغذیه مناسب برای کودک
۳۰.....	حق تحصیل در اسلام
۳۱.....	حق تفریح و بازی
۳۳.....	پرمیزی، اعمال خشونت جسمی و روحی به کودک
۳۴.....	احترام به مقام کودک
۳۶.....	آیین نامه مرجع ملی کرباسیون، حقوق کودک در جمهوری اسلامی ایران
۳۶.....	وزارت دادگستری
۴۶.....	در آموزش حقوق کودکان موارد زیر مورد توجه قرار می گیرد:
۴۷.....	تعریف کودک، حق
۴۸.....	حقوق کودک در خانواده
۴۸.....	الف. تکالیف والدین نسبت به فرزندان
۴۸.....	حق حضانت
۴۹.....	حق تربیت
۴۹.....	حق نفقه
۵۰.....	حق اداره اموال کودکان
۵۱.....	حق ملاقات
۵۱.....	حق تغذیه با شیر مادر
۵۱.....	ب. تکالیف فرزندان نسبت به والدین

۵۲.....	حقوق والدین پس از مرگ
۵۳.....	حقوق کودک در مراکز آموزشی
۵۳.....	▪ حق بازی
۵۳.....	▪ حق توجه و محبت
۵۴.....	▪ حق نشاط و شادی
۵۴.....	▪ حق عدالت‌گری
۵۵.....	▪ حق تحصیل
۵۶.....	▪ حق بیان و اظهار نظر
۵۶.....	▪ حق احترام
۵۷.....	▪ حق بهداشت
۵۸.....	▪ حق داشتن وسایل و امکانات تحصیل
۵۸.....	▪ حق داشتن مربیان کارآموده
۵۹.....	▪ حق امنیت روانی
۵۹.....	کودک آزاری
۵۹.....	(۱) تعریف کودک آزاری
۶۰.....	(۲) عوامل موثر در کودک آزاری
۶۲.....	(۲) انواع کودک آزاری
۶۳.....	(۳) پیامدهای آزار به کودکان
۶۴.....	(۴) قوانین موجود در زمینه حمایت از کودکان آزار دیده
۶۴.....	کودک آزاری جسمی و روانی خاص

- کودک آزاری ناشی از ترک فعل ۶۵
- کودک آزاری ناشی از بهره گیری خلاف ۶۶
- کودک آزاری جنسی ۶۷
- موانع تحقق حقوق کودک و راهکارهای آن ۶۹
- پیمان حقوق کودک ۷۷
- مقدمه ۷۹
- کشورهای عضو پیمان ۷۹
- مواد پیمان نامه حقوق کودک به اختصار ۸۳
- ماده ۱: تعریف کودک ۸۳
- ماده ۲: منع تبعیض ۸۳
- ماده ۳: منافع کودک ۸۳
- ماده ۴: تحقق حقوق کودکان ۸۳
- ماده ۵: سرپرستی والدین ۸۳
- ماده ۶: بقا و پیشرفت ۸۴
- ماده ۷: نام و ملیت ۸۴
- ماده ۸: هویت کودک ۸۴
- ماده ۹: جدایی از والدین ۸۴
- ماده ۱۰: پیوستن به خانواده ۸۴
- ماده ۱۱: منع انتقال غیرقانونی کودک ۸۵
- ماده ۱۲: آزادی عقیده کودک ۸۵

- ماده ۱۳: آزادی بیان کودک ۸۵
- ماده ۱۴: آزادی اندیشه و مذهب ۸۵
- ماده ۱۵: آزادی اجتماعی ۸۵
- ماده ۱۶: حفظ حریم کودک ۸۶
- ماده ۱۷: دسترسی به اطلاعات مناسب ۸۶
- ماده ۱۸: مسئولیت والدین ۸۶
- ماده ۱۹: منبذ رفتاری با کودک ۸۶
- ماده ۲۰: کودکان به سرپرست ۸۶
- ماده ۲۱: فرزندخواندگی ۸۷
- ماده ۲۲: کودکان پناهده ۸۷
- ماده ۲۳: کودکان معلول ۸۷
- ماده ۲۴: خدمات بهداشتی ۸۷
- ماده ۲۵: بررسی موقعیت کودک ۸۷
- ماده ۲۶: تامین اجتماعی ۸۸
- ماده ۲۷: سطح زندگی ۸۸
- ماده ۲۸: آموزش و پرورش ۸۸
- ماده ۲۹: آموزش ارزش ها ۸۸
- ماده ۳۰: کودکان اقلیت های قومی و مذهبی ۸۸
- ماده ۳۱: بازی و فعالیت های فرهنگی ۸۹
- ماده ۳۲: کار کودکان ۸۹

ماده ۳۳: مواد مخدر	۸۹
ماده ۳۴: سوء استفاده جنسی	۸۹
ماده ۳۵: خرید و فروش کودک	۸۹
ماده ۳۶: دیگر شکل های استثمار	۹۰
ماده ۳۷: منع شکنجه	۹۰
ماده ۳۸: درگیری های مسلحانه	۹۰
ماده ۳۹: توازن بخشی کودکان	۹۰
ماده ۴۰: دادرسی ویژه کودکان	۹۱
ماده ۴۱: رجحان قوانین موثره	۹۱
کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۹۸۹ (۲۳)	۹۲
مقدمه	۹۲
کشورهای طرف کنوانسیون حاضر	۹۲
بخش ۱	۹۵
بخش ۲	۱۲۲
بخش ۳	۱۲۷
منابع	۱۳۱
پی نوشت ها	۱۳۵

پیش‌گفتار

کودکان از آسیب‌پذیرترین اقشار اجتماع هستند و دوران کودکی پرمخاطره‌ترین دوران زندگی است، زیرا به واسطه محدودیت‌های طبیعی و اجتماعی بیش از سایر اقشار آسیب‌پذیر هستند، به همین دلیل نیاز ویژه‌ای به حمایت دارند. همه روزه کودکان بسیاری در جهان در اثر عوامل قابل پیشگیری جان خود را از دست می‌دهند و تعداد بی‌شماری از آنان هر روز با مخاطراتی روبرو می‌شوند که مانع رشد و توسعه آنان می‌گردد. میلیون‌ها کودک همه روزه صدمات ناشی از عواملی چون فقر، بیماری، جنگ، خشونت، تبعیض نژادی، استثمار، و یا بیسوادی را متحمل می‌شوند. بدین ترتیب حق طبیعی کودک برای بقا، رشد، حمایت و مشارکت در دنیایی که بزرگسالان خلق کرده‌اند به طور

گسترده‌ای نادیده گرفته می‌شود. جهان نمی‌تواند انتظار فردای بهتری را داشته باشد در حالی که ابتدایی‌ترین نیازهای تعداد زیادی از کودکان برآورده نمی‌شود. فردای بهتر باید توسط کودکان امروز ساخته شود.

خوشبختانه در نیمه دوم قرن بیستم منافع و نیازهای کودکان بیشتر مورد توجه قرار گرفت و بالاخره با تصویب پیمان‌نامه جهانی حقوق کودک، حقوق طبیعی کودک توسط تقریباً تمامی کشورهای جهان به رسمیت شناخته شد. محتوای پیمان حقوق کودک طی بیش از یک دهه توسط دولت‌ها، سازمانهای غیردولتی، حقوقدانان، متخصصین بهداشت، مددکاران اجتماعی، مدرسان، مدافعان حقوق بشر، متخصصین رشد کودک و پیشوایان مذهبی از سراسر جهان مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. حاصل این تلاش، اجماع بر این مفاد سندی بود که اهمیت سن و ارزشهای فرهنگی را در حمایت از کودک و رشد هماهنگ او مورد تأکید قرار می‌دهد. پیمان حقوق کودک اصول موجود در نظامهای حقوقی اصلی جهان را با در نظر گرفتن نیازهای خاص کشورهای در حال رشد مورد شناسایی و تأکید قرار می‌دهد.

پیمان جهانی حقوق کودک حاوی چهار اصل عمده است که عبارتند از عدم تبعیض، رعایت منافع عالیه کودک، مشارکت، و بقا و رشد. پیمان نگرش جدیدی نسبت به کودک ارائه می‌دهد که به موجب آن کودک به عنوان یک فرد و عضو خانواده و جامعه، حقوقی مختص خود و متناسب با سن و میزان رشد خویش دارا می‌باشد.

پیمان جهانی حقوق کودک در سال ۱۹۸۹ میلادی (۱۳۶۸) توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد تصویب شد و با استقبال کم‌نظیری از سوی کشورها روبرو گردید. هم‌اکنون از ۱۹۳ کشور جهان، ۱۹۱ کشور پیمان را به تصویب رسانده‌اند و خود را ملزم به اجرای مفاد آن نموده‌اند. جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۳ به پیمان جهانی حقوق کودک ملحق گردید با این شرط که هر یک از موارد پیمان که مغایر با اصول اسلامی و قوانین جاری کشور باشد، لازم‌الاجرا نخواهد بود. با پیوستن ایران به پیمان، معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری اسلامی نیز با همکاری سازمان‌های دولتی و غیردولتی، تلاش‌های جدیدی را برای اجرای مفاد پیمان به فعالیتهای معمول خود افزوده‌اند.

امید که این کتاب نتواند در زمینه تسهیل و تعمیق آشنایی با پیمان جهانی حقوق کودک مفید واقع شود و فاصله بین واقعیت و قوانین کنوانسیون بین‌المللی کاهش یابد.

مطالعه این کتاب به همه کسانی که برای آینده بشر و انسانیت، ارزش قائلند و به پدران، مادران، معلمان و همه مربیان توجه می‌شود. بدیهی است نقد منصفانه خوانندگان و صاحب‌نظران، راهگشای آینده‌مان خواهد بود.

دکتر پریچهر سلطانی زراسوند